

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

73. ÅRGANG

25. MARS 1961

A V I N N H O L D E T :
DEN TAPTE ENHET - PASJONSTID - LA OSS BYGGE ET
HUS I KOREA - OM Å GI OG TILGI - KNUD BALLIN I
OSLO - POLENS GETSEMANE - ATOMDEBATTEN OG VI
BLIKK PÅ TIDEN - UTLANDET

NR

6

NESTE NUMMER UTKOMMER 8. APRIL 1961

Årets PÅSKEGUDSTJENESTER i Oslo:

ST. OLAVS KIRKE, Akersveien 1.
Palmesøndag 26. mars:
 Kl. 7, 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Palmevigsel i St. Josefs kapell. Proseksjon til St. Olavs kirke. Høymesse.
 Kl. 19: Fastepreken ved p. Boekema.
Skjærtorsdag 30. mars:
 Kl. 10: Oljevigselmesse. (I denne messe blir den hl. kommunion ikke utdelt.)
 Kl. 19 Pontifikalmesse m. preken. Kommunion. — Tilbedelse.
Langfredag 31. mars:
 Kl. 12 (middag): Pontifikalgudstjeneste m. hyldning av korset. Kommunion.
 Kl. 19: Korsveandakt.
Påskeaften 1. april kl. 20: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse.
 1. *Påskedag* 2. april:
 Kl. 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Pontifikalmesse m. preken av Hs. Høyærv. biskop dr. Mangers.
 Kl. 19: Festandakt.
 2. *Påskedag*: Kl. 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11 Høymesse. — Ingen aftenandakt.
Hvite-søndag 9. april:
 Kl. 7 og 8: Stille messe.
 Kl. 9: Messe m. barnas 1. hl. kommunion.
 Kl. 10.15 Stille messe. Kl. 11: Høymesse.
 Kl. 19 Festandakt for barna.

ST. HALLVARD KIRKE, Urtegt. 29.
Palmesøndag: Kl. 8.30, 11.00 og 19.00 messe.
Onsdag: Kl. 10.00 messe.
 Anl. til skrifte hele dagen til kl. 19.00.
Skjærtorsdag: Kl. 19.00 høymesse. Etter høymessen er det tilbedelse til kl. 23.00.
Langfredag: Kl. 17.00 gudstjeneste m/ hyldning av korset.
Påskeaften: Kl. 20.30 vigsel av påskelyset og døpevannet. Forn. av dåpsløftene. Høymesse.
 1. *påskedag*: Kl. 8.00 sangmesse, kl. 11.00 høymesse, kl. 19.00 aftenmesse.
 2. *påskedag*: Kl. 8.30 og kl. 11.00 messe. Ingen aftenmesse.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.
Palmesøndag kl. 8.15 og 9.30: Stille messe.
 Kl. 11: Palmevigsel. Høymesse.
Skjærtorsdag kl. 19: Høymesse m. Kommunion. — Tilbedelse.
Langfredag kl. 17: Hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 23: Vigsel av påskeilden og påskelyset. Høymesse.
 1. og 2. *påskedag*:
 Kl. 8.15 og 9.30: Stille messe.
 Kl. 11: Høymesse. — Kl. 18: Kompletorium.

MARIA KIRKE, Nyv. 17, Stabekk.
Palmesøndag kl. 8.40: Stille messe.
Palmesøndag kl. 8.40: Stille messe. Kl. 10.40: Palmevigsel. Messe.
Skjærtorsdag kl. 19.10: Messe.
Langfredag kl. 15.10: Korsveandakt. Kl. 19.10: Sørgegudstjeneste.
Påskeaften kl. 20.10: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Messe.
 1. *påskedag* kl. 8.40: Fromesse. Kl. 10.40: Høymesse m. preken.
 2. *påskedag* kl. 8.40: Sangmesse.

VÅR FRUE VILLAS KAPELL
 Ullernchaussen 52, Smestad (Montebello)
Palmesøndag kl. 8.30: Palmevigsel. Messe.
Skjærtorsdag kl. 17: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 16.30: Korsveandakt.
 1. og 2. *påskedag* som på alm. søndager.

KRISTI-KONGE KAPELL,
 Glads vei 23, Grefsen.
Palmesøndag, 1. og 2. *påskedag* kl. 9.30: Sangmesse m. preken.

LUNDEN KAPELL, Trondheimsveien 309.
 De tre følgende dager kl. 5.45: Tenebræ.
Skjærtorsdag kl. 18: Messe med Kommunion.
Langfredag kl. 15: Hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 23: Vigsel av påskeilden og påskelyset. Kl. 24: Messe.
 1. og 2. *påskedag* kl. 9: Høymesse.
 Kl. 17.50: Vesper og sakramental velsignelse.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 26. MARS: PALMESØNDAG. Ep. Filipp. 2, 5—11. Ev. Lidelseshistorien iflg. Mattheus. *Mandag, tirsdag og onsdag*: Ferieldager. *Skjærtorsdag*: Ep. 1. Kor. 11, 20—32. Ev. Joh. 13, 1—15. *Langfredag*: I. Lesning Oseas 6, 1—6. II. Mosebok 12, 1—11. Lidelseshistorien iflg. Johannes. *Påskeaften*: Ep. Kol. 3, 1—4. Ev. Mattheus 28, 1—7.
SØNDAG 2. APRIL: FØRSTE PÅSKEDAG. Ep. 1. Kor. 5, 7—8. Ev. Mark. 16, 1—7. *Mandag* (2. Påskedag): Ep. Ap. Gj. 10, 37—43. Ev. Lukas 24, 13—35. *Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag*: I påskeoktaven. *Lørdag*: Hvitelørdag.
SØNDAG 9. APRIL: HVITESØNDAG. Ep. 1. Joh. 5, 4—10. Ev. Joh. 20, 19—31.

NY KATEKISMUS utkommet. Kr. 10.—.
 KATOLSK BØNNEBOK igjen på lager. Kr. 12.—.
 DEN STILLE UKES LITURGI. Kr. 6.—.
 ST. OLAV'S FORLAG, Akersveien 5, Oslo.

OBS.

For alle som ønsker å motta den hl. Kommunion ved aftengudstjenestene SKJÆRTORS DAG, LANGFREDAG og PÅSKEAFTEN, gjelder de vanlige fastebestemmelser, d.v.s. en må være fastende i tre timer forut for altergangen. Dog kan en inntil én time før nyte alkoholfrie drikker.

Skjærtorsdag og *Påskeaften* utdeles den hellige kommunion bare under eller i umiddelbar tilknytning til Messen, mens *Langfredag* bare under den liturgiske handling. — Disse innskrenkninger gjelder ikke syke.

De som overværer *Påskentattmessen* som tar til før midnatt, oppfyller ikke samtidig søndagsbudet, men har messeplikt 1. Påskedag med anledning til da igjen å motta den hellige kommunion.

De som overværer *Påskentattmessen* som tar til ved midnatt, oppfyller samtidig søndagsbudet, men kan ikke igjen motta den hellige kommunion 1. Påskedag dersom de har kommunisert under *Påskentattmessen*.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
<i>St. Hallwards kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.30	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchaussen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
<i>Grefsen kapell</i> , Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN, <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemansgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: <i>Maria Kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallwards kapell</i> , tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11949	—	10.45
<i>St. Olavs kapell</i>	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell</i> , Ila, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 3066	—	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15 6.20	10.30 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael's kirke</i> , Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

DEN TAPTE ENHET

En luthersk legmann, *Bjarne Handeland*, har gjennom en rekke artikler i de lutherske presters organ «Kirkebladet» (senest 25. februar i år) sagt et avgjort og innbitt nei til enhver streben etter kristen enhet med oss katolske kristne. De mange tilløp ute i verden til forståelse, samtale og utveksling over konfesjonsgrensene gjør ham urolig. Bare tanken på en fremtidig samling av katolske og ikke-katolske kristne er for ham «i strid med sunn sans» og «en aldeles meningsløs idé».

Nå er det sannelig ikke katolske kristne som skal fristes til å ta lett på den rette tro, eller bagatellisere det som skiller oss — vi tror ikke på samrøring og kompromisser når det gjelder guddommelige sannheter. Og vi vet jo også godt at en lignende overbevisningens og samvittighetens forpliktelse binder våre ikke-katolske medkristne til deres trosarv.

Så har det vel ingen mening at katolske og ikke-katolske kristne møtes og taler sammen?

Jo — det har. Det er visst bare i et så barskt konfesjonelt klima som det norske at det kan være nødvendig å minne om visse av grunntankene i arbeidet for kristen enhet.

Enheten de kristne i mellom er ikke bare et sentralt mysterium i vår tro — les Johannes 17,21! *Enheten er et faktum*. Det er en sviktende sans for proporsjoner — hyppig både hos katolske og protestantiske kristne — når en tar så lett på vår felleskristne dåp og vår felleskristne grunn i oldtidens trosbekjennelser, at en ut fra trosforskjellene fastslår: Vi har ingen ting å si hverandre!

Over hele den vesterlandske kristenhet revner nå etterhvert det etter-reformatoriske jernteppet. Uten derfor å svike sin arv møtes katolikker og protestanter etter 400 års polemikk eller isolasjon til samtale i redelig vilje til å undersøke hverandres *selvforståelse*, og sette den i stedet for de selvlagede karikaturer vi har av hverandre. Det innebærer ikke noen oppgivelse av egne overbevisninger. Det medfører heller ikke at vi avstår fra å

«Er Kirken én?»

er emnet for en samtale i Norsk Rikskringkasting 31. mars (Langfredag) mellom prof. *Einar Molland* og pater *H. Rieber-Mohn*.

si hverandre hva vi mener med adskillig evangelisk salt. Men det betyr i hvert fall avviklingen av denne meningsløse og dypt ukristelige tilstand: At vi ikke angår hverandre. En nærliggende, men lenge glemt sannhet demrer: At vi skylder hverandre respekt og kjærlighet i konkret samvær.

I en verden som vår er det ikke bare nødvendig at kristne av alle konfesjoner innser hva de har felles. Det er også nødvendig at der kastes en bro av skapende og virksom nestekjærlighet over trosforskjellene: Det er svært meget kristne kan utrette sammen, allerede ut fra det som de er *sammen* om å tro.

De kristnes faktiske gjenforening i én synlig Kirke kommer ikke imorgen — den er et Helligåndens tålmodige verk som vi ikke kan overskue, og som der hvor vi nå står, synes simpelthen umulig. Det eneste vi vet sikkert, det er at skal vi engang vokse sammen, må vi begynne med å kjenne og holde av hverandre. Den kristne sannhet er nemlig en sannhet som bare finnes i kjærligheten. Der hvor denne grobunn mangler, der er alt håp ute. Klarsynte kristne av alle konfesjoner — lutheranere som Söderblom, Nygren og Lilje, anglikanere som Bell, Fisher og Ramsey, calvinister som Visser t'Hooft og Boegner, katolikker som Mercier, Couturier og Bea og tallrike representanter for Østens ortodokse kirker har i et halvt århundre visst og arbeidet ut fra denne erkjennelse.

Hos oss i Norge har enhetsarbeidet hittil hatt heller trange kår — innad. Det er med det lutherske Norge som det er med for eksempel det katolske Spania: Den konfesjonelle enhet skaper ikke stor fantasi for anderledes troende kristne — på det lokale plan er de nemlig ikke noe «problem». Men ut over det provinsielle nærsyn øyner en straks tragedien: Den usydde kjortel som vi har delt.

I de artikler som var utgangspunktet for disse betraktninger er den underliggende påstand i virkeligheten denne: Katolsk ekumenikk er bare kirkepolitisk taktikk! Og etter fire seklers nag og strid vil en visst aldri slå på mistroens strenger uten å bli hørt og trodd. Men både for katolske og protestantiske kristne er det da en erfaring at tro har noe av den vergeløse risiko ved seg — troen er et sprang ut på dypet og en famlen etter en hånd i tussmørket.

Enn om vi nå løp den risiko å forutsette likefrem god tro og et lojalt sinnelag hos medkristne som vil at vi skal søke sannheten sammen? Det ville visst åpne et spennende og mer evangelisk blad i kirkehistorien!

HRM.

Baptisten Billy Graham og katolikken John F. Kennedy i bønn under et møte for kristne ledere nylig.

PASJONSTID

Når Kirken Pasjonssøndag leder oss inn i betraktningen av Herrens lidelse, har den også omsorg for at denne vår betraktning ikke går seg vill og bare blir en slags from sentimentalitet. Ved inngangen til den helligste av alle sine liturgiske tider reiser Kirken en høy port som skal fange vårt blikk og gi våre tanker den riktige retning, det vil si den retning som svarer til Jesu lidelsers *virkelige* mening.

Det gjelder så visst ikke å lukke sitt hjerte for det pinefulle og forferdelige ved de begivenheter som vi skal minnes. Vi må ha et så vidt åpent sinn at denne lidelse virkelig finner gjenklang i oss selv, helt inn i vår medopplevelse og vårt følelsesliv: «Å, alle dere som går forbi, stans og se om der finnes en smerte lik min smerte...» Det er meningen at vi i ekte og from innlevelse i Frelserens lidelse skal ta mål av de avgrunner som det kostet Kristi død å overvinne.

Men det som Kirken ved Pasjonstidens begynnelse vil feste vår oppmerksomhet på er, at Jesu lidelse — med all dens gru og skrekkinngytende virkelighet — var en suveren handling av Ham som Gud fra all evighet av hadde utsett seg som menneskeslektens yppersteprest. «Ingen tar mitt liv,» sier Jesus, «jeg gir det av meg selv.» Det viser han oss tydelig når han i Getsemane kaster soldatene omkull bare ved den skjulte makten i sine enkle ord: «Det er meg.»

Jesus trer ikke inn i sin lidelse som den hjelpeløse der er trengt opp i et hjørne, jaget i fellen. Jesus velger selv timen og gir Judas og soldatene og Pilatus lov til å gjøre sin viljes verk. Vår frelse skyldes altså ikke et tilfeldig offer for menneskenes ondskap. Den er frukten av et offer som Kristus selv bærer frem i en fylde av bevissthet, av konsentrasjon, av en underkastelse under Faderens vilje, som vi ikke kan lodde dybdene i. «Men forat verden kan skjønne at jeg elsker Faderen og gjør slik som Faderen har befalt meg — stå opp, la oss gå!»

Derfor viser Pasjonssøndagens epistel oss dette høytidelige og hieratiske bilde der Jesu lidelse er fremstillet som en slags storslagen liturgi — en gudstjeneste. For sine jødiske adressater tegner brevsriveren denne lidelse på bakgrunn av tempeltjenesten i Den gamle pakt. Hvert år på soningsdagen gikk jo ypperstepresten inn i det Aller-

helligste, og i en høytidelig kulthandling bestenket han Paktens ark med offerdyrenes blod. Etter denne offertjeneste visste Israels barn seg rensket for alle sine overtredelser, alt hva de i året hadde syndet mot Guds lov.

«Men så,» leser vi, «kom Kristus, ypperstepresten i Guds definitive husholdning. Det tempel *Han* gikk inn i, er

SKANDINAVISK RETRETT

I LE SAULCHOIR

Også i år blir det arrangert en tre-dagers retrett for skandinaver i Dominikanernes studiekloster Le Saulchoir som ligger ca. 3 mil fra Paris. Retretten finner sted fra 22. til 24. juni, og ledes av pater Finn Thorn, Oslo. Foredragene holdes på norsk. Under retretten blir herrnene innlosjert i klosterets gjestefløy (9 franske francs pr. dag), og damene hos dominikanerinnene like i nærheten (10 francs pr. dag). Deltagerne vil få anledning til å overvære gudstjenestene i klosteret, især den daglige høymesse om morgenen og kompletorium om aftenen. Retretten slutter 25. juni med en fransk-skandinavisk «vennscapsdag», der deltagerne får anled-

ning til å treffe de skandinaviske dominikanere som for tiden studerer i Le Saulchoir.

Også for om årene har Frankrikes-reisende fra Norden syntes det var givende å passe disse dagene inn i sitt ferieopplegg. Le Saulchoir er ett av Frankrikes største klostre — det ligger vakkert til, grensende til landsbyen Etiolles og en av de vakreste skogene i Paris-området — Forêt de Sénart — og med utsikt over Seinen. Forbindelsen med Paris er lett og hurtig, fra Gare de Lyon går der nærtog med korte mellomrom, og fra Place de la Bastille adskillige busser i dagens løp.

Klosterets adresse er: Le Saulchoir, Soisy-sur-Seine, (Seine et Oise), Frankrike. Opplysninger om adkomst etc. kan fås ved henvendelse til Dominikanerne, Neuberggaten 15, Oslo N. V. (telefon 5507 71), der også innmeldelse til retretten foretas.

LA OSS BYGGE

EN MULIGHET FOR KONKRETT

ET LIVETS OG HÅPETS HUS

Huset over disse linjer eksisterer ikke — det er foreløpig bare en tegning. Men i to verdensdeler arbeider der en god del mennesker — alle frivillige! — for at det skal stå reist før dette året er ute. Det har nemlig hastverk med nettopp dette huset.

Vi har ofte her i «St. Olav» talt om nødvendigheten av at vi i Vesten — vi mette, velklede, trygdede og velutdannede — føler vår høye levestandard som en forpliktelse overfor mennesker i nød. Vi har pekt på pater Dominique Pire's arbeide for europeiske flyktninger og Abbé Pierre's innsats for slummens elendige verden over. Det er oppgaver som, sammen med vår egen Katolsk Flyktningehjelp, fremdeles er aktuelle og må føres videre. Vi kommer tilbake til dem.

Allikevel våger vi i dag å gi appellen om hjelp en ny og konkret målsetning: La oss hjelpe til med å reise dette huset i Korea!

Huset er et sykehus for tuberkuløse barn.

Hvis De leser artikkelen her til ende, vil De forstå hvor sårt det trengs og hvor mange menneskers håp og velferd som knytter seg til dets virkeliggjørelse.

Der er også en annen viktig side ved denne saken. Ute i Sør-Korea står mennesker av ulike trosskikkelser og livssyn sveiset sammen til én armé i feltet mot nøden. Presidenten i deres fellestjenestegjensvar CAVA (Corean Auxiliary Voluntary Agencies) er en katolsk misjonsbiskop, Mgr. George Carroll, og katolske prester og søstre i Catholic Relief Service gjør en innsats som det står stor respekt av. Det skjer i nært og hjertelig samarbeide med blant andre norske protestanter, hvorav det fremfor alt er nærliggende å nevne personellet ved vårt norske Korea-sykehus, samt diakonparet Godtfred og Rannei Rekkebo, hvis fantastiske arbeide for Korea-barna med rette er blitt legendarisk.

Dette sist nevnte arbeidet står nå foran en ny etappe, og Norsk Koreaforening har satt seg som oppgave å reise et nytt barnesykehus i Mokpo ved Gulehavet. Det er et stort løft: Det vil koste innpå en million kroner fiks ferdig, og en landsinnsamling pågår. Norsk Koreaforening er igrunnen bare en forholdsvis liten sammenslutning av innsatsvillige mennesker — deres appell må følgelig rettes til et langt større publikum. Vi synes at den også bør nå oss. En tid som den

Krig, vanstyre, revolusjon — Korea har hatt dem alle tre i løpet av bare vel ti år. Det er ikke lett å bygge opp velferd og folkelykke under slike forhold, på en jord der nøden er gammel og rotfestet som befolkningen. Der trenges hjelp — storstilet og varig hjelp — utenfra. Og hjelpen kommer. Hjelppearbeidet i Korea er et kjempetiltak der vår norske innsats bare er en stemme i et stort kor. Men det er en stemme som gjør seg gjeldende!

BARNA

Under en pressekonferanse ved Korea-aksjonens begynnelse i februar kunne det norske barnesykehusets bestyrer Godtfred Rekkebo fortelle at 2 000 — to tusen — barn, de fleste av dem syke, ble funnet på gater og trapper i de sør-koreanske byene i løpet av fjoråret. Når en vet hvor glad koreanerne er i barna, skjønner en tragedien: Bare de foreldreløse barn får gratis behandling i de sør-koreanske sykehusene. Fattige foreldre legger barnet fra seg i håp om at det får pleie.

Korea er mer i behov av hjelp enn noensinne, sa Rekkebo. Løftene fra de frie nasjoner om å reise landet opp etter Koreakrigen har ikke ført frem til det man håpet. Mange land har trukket sin hjelp tilbake etterat andre verdensbegivenheter har skjøvet Korea i bakgrunnen. Men noen må være vedholdende i sin innsats, den norske hjelpen til de tuberkuløse barna må fortsette.

I fem år har Norsk Koreaforenings barnesykehus i Seoul pleiet over 9 000 barn. Under oppofrende innsats har Rekkebo og frue ikke bare bygd opp sykehuset, men også øvd inn koreansk personell, slik at sykehuset nå kan gå over på koreanske hender som en gave vi kan være bekjent av.

Men fremdeles er barnetuberkulosen Koreas farligste fiende, og mange ganger ni tusen barn venter ennå på hjelp. Neste etappe er barnesykehuset i Mokpo, — en fattig, overbefolket fiskerby lengst sør i landet. Der finnes ikke en eneste sykehusplass for tuberkuløse barn, enda byen og distriktet har flere tusen slike barn.

HUSET I MOKPO

Dr. med. Herman Ramstad er Koreaforeningens formann. Med seg i styret har han professor dr. med. Carl Semb, sjefsøster Ruth Andresen, instruksjons-søster Solveig Bratlie, generalmajor Torsten Dahle, dr. Bernhard C. Paus og residerende kapellan Lorentz U. Pedersen.

Dr. Ramstad orienterer oss om planene for det nye sykehuset. En regner med at det fullt ferdig, med alt

---

vi lever i, krever en samling av alle godviljens krefter i kampen mot elendigheten. La oss gå sammen med andre norske givere om å reise et hus — et livets og håpets hus — i Korea! Det vil også bygge opp noe her hjemme — i og mellom oss selv.

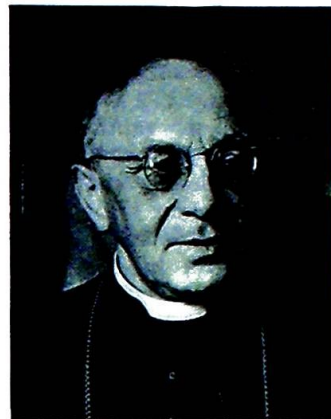
ET HUS I KOREA

KATOLSK HJELP

utstyr vil komme på 900 000 kroner. Derav mangler foreningen enda en halv million, og der trenges også penger til driften det første året, samt støtte til det barnesykehuset i Seoul som koreanerne nå har overtatt. Det er meningen at huset i Mokpo skal få sengeplass til 70 barn foruten et rekonvalesenthjem til 20—30 barn, en poliklinikk med moderne utstyr og helsepersonell som skal arbeide blant befolkningen i byen. Mokpo, som ligger langt borte fra hovedstaden og hittil har måttet se hjelpeaksjonene gå hus forbi, skal endelig bli hjulpet. Også det er bare en begynnelse. Rundt Mokpo ligger der øyer med en befolkning på flere tusen mennesker som aldri har visst om annen legehjelp enn omvandrende kinesiske kvakksalvere. Koreanerne er også underlig hjelpeløse, ikke minst hva spebarnstellet angår. Mange barn sulter ihjel også der hvor de kunne ha vært reddet, på grunn av foreldrenes uvitenhet om ernæring. Kanskje vil Koreaforeningen i fremtiden, når huset i Mokpo er reist, ta sikte på å få bygget en hospitalsbåt. Diakon Rekkebo og frue er nå hjemme i Norge. De hviler ikke akkurat på sine laurbær. De er tvert om hvileløst opptatt med aksjonen for det nye barnesykehuset og reiser land og strand rundt. Siden bærer det ut til Korea igjen. De har hjulpet ni tusen barn ut av dødens skygge. Men de synes ikke de har gjort nok. Hva synes vi?

HVA VI KAN GJØRE

«Vi skal hjelpe på så mange kanter», sier De. Ganske visst. Listen av merke- og loddselgende hjelpe-

**BISKOP
MANGERS
ANBEFALER
HJELPE-
AKSJONEN**

Barna er Koreas fremtid. Jeg anbefaler varmt til katolske kristnes innsats og offervilje aksjonen for å redde dem fra sult, sykdom og død.

JACOB MANGERS.

institusjoner er nær sagt endeløs, og vi ser jo også uløste oppgaver i vårt eget miljø. Men vi synes dette bør få lov til å komme i tillegg som også et katolsk hjerteanliggende, og vi har en mening med at denne appellen når våre lesere nettopp ved inngangen til pasjonstiden.

Nestekjærlighet er noe konkret — penger også. Her er et regnskap som Koreaforeningen har satt opp, og som umiddelbart gjør det synlig hva det er vi gir oss i kast med:

5 øre vil gi et barn en skål ris.

10 øre vil gi et barn et glass melk.

50 øre vil gi en injeksjon mot tuberkulose.

1 krone vil gi nødvendige medisiner til en poliklinisk behandling av et barn.

10 kroner vil gi et barn én dags opphold på sykehuset.

25 kroner vil gi 70 barn på sykehuset én dags legehjelp.

35 kroner vil sette en lege og to sykepleiersker i stand til én dags besøksrunde til hjemmene i Seouls fattigkvarter og gi barn og voksne medisinsk behandling.

40 kroner vil holde tre sosialarbeidere én dag i den fattige bydel, hvor en daglig hjelper 3 000 nødlidende.

50 kroner vil gi 200—300 barn poliklinisk undersøkelse og behandling.

100 kroner vil gi et barn ti dagers opphold på sykehuset.

Det er en patetisk liste — vekker den takknemlighet over hva vi er spart for og vilje til å lindre det hos andre så godt vi evner, har den oppnådd sin hensikt. Den vesle koreanerpjokken på bildet her vil i de kommende nr. dukke opp igjen i «St. Olav»s spalter, med takk for hva han har fått. Adressen er postgiro 189 89 (Dominikanerne), Oslo. NB! Sett «KOREA» på talongen!

Om å gi og tilgi

EN PÅSKEBETRAKTNING

Vi er vant til å høre at påsken er livets og gledens fest. Så vant at ordene ofte mister sin virkelighet og kraft. Hvor mange vet i det hele tatt i våre dager hva livsglede vil si, hvor mange ser sammenhengen mellom livsgleden og Kristi seier over døden? Hvor mange kjenner virkelig denne gleden over å være til, over å eie spirende krefter som folder seg ut mot et evighetshåp? Og hva er det blitt av det livsmålet som lar oss gjenoppdage vår solidaritet med hele menneskeheten?

Mennesket er som planten, det trenger lys og varme for å leve og nå sin fulle utvikling. Likesom blomsten alltid vender seg mot solen, er menneskesinnet bevisst eller ubevisst, uopphørlig orientert mot kjærligheten. Plantene kan ikke annet enn å følge de rette naturlover, og i den forstand kan vi si at de alltid svarer til Guds hensikt med dem. Mennesket har derimot fått sin frie vilje, det kan *velge* sine veier. Dets storhet ligger i evnen til å fatte Skaperens kjærlighet og fritt søke den, som kilden til all livsutfoldelse. Men den frie vilje kan også føre til fornedrelse. Den kan vende oss mot falske lyskilder som skader selve livsnerven, og så unngår vi ikke å miste all holdning og all livsglede — vi lukker oss sammen om oss selv.

Derfor har Kristus ikke bare *gitt* oss livet og spiren til det evige liv. Han har også lært oss å *leve* livet, å utfolde det i avglansen av hans egen kjærlighet. Under sin korsgang har Han gitt oss nøkkelen til livsgledens og livsvisdommens hemmelighet. Gjennom to enkle ord som på en måte danner rammen om lidelsehistorien, har Han kastet et definitivt lys over kjærlighetens vesen og dens ytterste krav.

«Ingen har større kjærlighet enn den, at han setter sitt liv til for sine venner.» Det var med disse ord Jesus innledet sin offergang mot Golgata. Og like før offeret hadde nådd sin fullbyrdelse på korset, ga Han oss et evig eksempel på hva det vil si å gi inntil det grenseløse: «Fader, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør.»

Kunsten å leve slik at livsgleden strømmer langt ut over jeg'ets grenser, hviler på evnen og viljen til å *gi* og *tilgi*. Bare kjærligheten kan *gi* med det overskudd som utløser latente verdier, som gir gleden og livet grokraft både hos den som gir og den som tar imot. Og ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv, som selv forsvinner bak sin innsats for nesten, som øker gavens verdi ved sin uegennyttige omsorg for andre.

Det ville være virkelighetsfjernt å mene at det er lett å følge Kristi bud om å miste sitt liv for å finne det, til glede for oss selv og andre. Veien er ofte lang mellom det å ville og det å kunne. Men livsgleden har heller aldri vært en godtkjøpsvare: Kristus selv har betalt vårt liv med sitt eget blod. Og nettopp under vår korsang, gjennom vår kamp for å bære andres byrder, utvikler vi evnen til å bringe det mest helhjertede offer, det å tilgi uten forbehold. Å gi det beste vi har krever allerede stor kjærlighet, men å tilgi betyr at vi gir enda mer enn det vi har — det er på en måte å gi

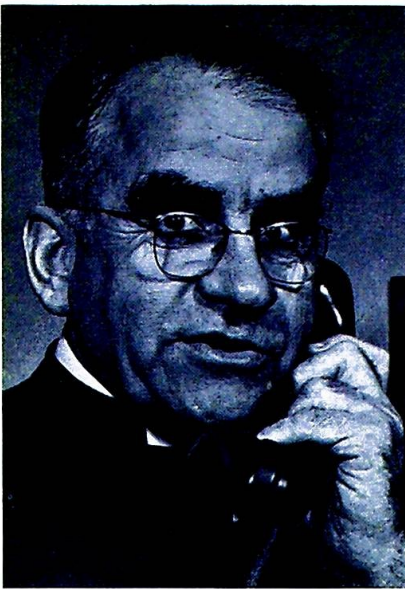
det som andre har tatt ifra oss. Tilgivelsen er derfor ikke en tilflukt for de svake og eftergivende. Den betyr snarere den høyeste form for styrke og livsutfoldelse. Den gir det negative positiv verdi, den skaper liv der hvor nedbrytende krefter har vært i virksomhet. Når vi tilgir, følger vi Kristus inntil høydepunktet av hans offer for menneskeheten, i hans egen gest da Han med utstrakte armer på korset ga kjærligheten fritt løp mot det grenseløse.

«Å gi uten kjærlighet er en fornærmelse», sier den franske forfatteren *Raoul Follereau*. Derfor sier man også ofte med rette at nettopp godgjørenhet er vanskelig å tilgi. En gave kan kjennes som en byrde, som noe nedverdiggende for den som tar imot. Takknemligheten er en følelse som bare kan være et ekko av vår uegennyttige kjærlighet til den vi gir noe til, og den blir bare vekket tillive når vi ikke søker den. Men det er en dobbelt velgjerning å gi på en måte som utløser takknemlighet, for her ligger kilden til gjensidighet, til utveksling av verdier som gir livet og livs-

Kristus og Johannes. (Tysk treskulptur 15. årh..)

KNUD BALLIN I OSLO

To vesentlige foredrag

Knud Ballin — sognepresten til den københavnske St. Antoni kirke — er av disse mennesker som rekker alt. Foruten sin pastorale gjerning, når han også å lede et helt lite forlagsforetagende — den uvurderlige Pauluskredsen —, sitte i ledelsen av Danmarks flyktningearbeide og delta, som den ledende nordiske representant, i det internasjonale katolske Caritas — vår «Kirkens Nødhjelp» i verdensformat.

Under sitt Oslo-opphold som Katolsk Forums gjest i denne måned holdt pastor Ballin to fengslende foredrag — det første i KF om «Katolisismen i Sør-Amerika» og det andre på en studiedag for Oslo-distriktets katolske prester, med Hans Høyærverdighet Biskopen i spissen, om «Katolsk forlagsvirksomhet». Ved begge anledninger formidlet han tanker og impulser som ikke vil bli glemt.

Sør-Amerika kalte pastor Ballin for «det nevralgiske Spunkt i Kirkens legeme», idet han refererte seg til den alminnelige bekymring i den katolske kristenhet for de sør-amerikanske kirkers sviktende vitalitet. Han ga en ypperlig og vel avveid innføring i den historiske bakgrunn for dagens situasjon, som han karakteriserte med et veld av talende opplysninger og tall. Han kom også nærmere inn på de energiske protestantiske misjonsforsøk i dette tradisjonelt katolske kontinent — over hundre sekter og retninger er virksomme og har på forholdsvis kort tid økt sitt samlede medlemstall til ca. 4 millioner tilhengere, eller vel 2 prosent av Sør-Amerikas befolkning. Protestantene finner mange grunner for å anse Sør-Amerika for sin mest lovende misjonsmark idag. Det er da også et kontinent i full og rivende utvikling. Befolkningen — som idag teller ca. 200 millioner — vil før år 2000 trolig ha nådd 600 millioner, og der er jo veldige uutnyttede naturrikdommer og kraftkilder.

For de 180 millioner katolske kristne i Sør-Amerika er der bare 38 600 prester, spredt over enorme avstander. Det vil si at ca. 8 prosent av alle katolske prester i verden skal ta seg av ca. 30 prosent av alle katolikker i verden — et misforhold som straks avslører Sør-Amerikas religiøse problem nr. 1: Prestemangelen. Mens en i Europa regner omtrent 900 mennesker pr. prest er der i Sør-Amerika nærmere 5 000!

Pastor Ballin ga en nøktern og lojal analyse av den sør-amerikanske katolisismes problemer og gjorde også rede for de energiske reformtiltak som er under utvikling, både på sør-amerikanernes eget og på verdenskirkens initiativ, for å gjenopprette situasjonen. Det ser ut som om reformen må komme, ikke minst fra en aktivisering

gleden fritt spillerum. For det å ta imot med takknemlighet er også en form for sann velgjørenhet, det betyr at vi gir noe igjen ved å erkjenne de andres godhet.

Jean-Paul Sartre har kunnet si at «helvetet, det er de andre.» Men for en kristen ligger det nær å si at de andre, det er vår himmel. Ikke fordi de andre alltid gir oss en skyfri himmel på jorden, vi kan ofte være svært hjelpsomme med å tømre hverandres kors. Men vi vet at det nettopp er langfredagens kors som fører til påskemorgens oppstandelse, til livet, til livsgleden, til takknemlighet for livet, til den livsutfoldelse som etter Kristi eksempel har sin spirende kraft i det vi gir og i det vi tilgir.

av legfolket. Bare ut fra et sunt tenkende og troende legfolk, som føler ansvar for Kirken, kan der komme nye prestekall og institusjoner, selvom århundrers feilgrep og forsømmelser — blant annet den manglende forståelse for innfødte prestekall, stikk i strid med pavenes forskrifter — ikke kan bøtes på én eller to generasjoner.

For prestene talte pastor Ballin særlig om Pauluskredsen, det danske katolske forlaget som ble grunnlagt i 1933. Siden dengang har forlaget utgitt ialt 106 boktitler — en imponerende innsats som har vært høyt verdsett også i Norge. Hensikten var å fremskaffe lettfattelig religiøs litteratur av god kvalitet og i det lille format. Omtrent 600 faste abonnenter sikrer forlagets økonomi, men forlagets bøker når langt lenger, mange av dem blir også populære utenfor katolske kretser. Av titler som særlig hadde slått an både hos katolske og ikke-katolske lesere nevnte pastor Ballin Richard Gräfs «Guds viljes vej», Raoul Follereau's «Hvis Kristus banket på din dør», Romano Guardini's «Liturgiens ånd» og Pius Parsch's «Den hellige messe».

Pastor Ballin uttalte seg ironisk — og av bitter erfaring! — om de overdrevne forestillinger man gjør seg om katolikkens vilje og evne til «propaganda». Var det noe han hadde fastslått, så var det tvertom at der aldri i våre bispedømmer fantes de nødvendige fonds og budsjetter for publisistvirksomhet og utgivelser ut over det absolutt nødvendige for den gudstjenstlige bruk, og at vi som regel grovt undervurderte betydningen av det trykte ord. For oss norske katolikker, som synes danske trosfeller kan boltre seg i katolsk litteratur på morsmålet, var det ord som selvfølgelig bare kunne få en enda dystre mening.

Pastor Ballin kom blant annet inn på Pauluskredsens nyeste serie, småheftene «Ånd og Liv». Disse 40-siders publikasjonene, som vi jevnlig har gjort oppmerksom på i «St. Olav», fortjener en langt større utbredelse også hos oss. På en lettlest og variert måte tar de for seg de store temaer i det indre liv og belyser det gjennom artikler og tekster fra fortid og nutid — hittil er der kommet åtte av dem, om Påsken (1), Helligånden (2), Davids Salmer (3), Bønn om enhet i troen (4), Botens sakramente (5), Bønnen (6), Jomfru Maria (7) og Livets aften (8).

Vi gir gjerne pastoren rett i at svært mange også hos oss i «Ånd og Liv» ville finne nettopp hva de lenge har søkt, når det gjelder religiøs lesning i en tilgjengelig form og til en overkommelig pris. **H.**

POLENS GETSEMANE

Over de meldinger som i den senere tid er kommet, om kirkens stilling i Polen, er der få mennesker over de 35 her i landet som ikke har måttet nikke gjenkjennende og si til seg selv: «Nå er de *der*.» For dette kjenner vi jo igjen — det er aksentene fra «Kirkens grunn» vi finner i de polske biskopers hyrdebrev under det kommunistiske jerngrepet — reaksjonene er til forveksling de samme som dem vi fant i vår egen kirkekamp under okkupasjonen. Og som enhver forfølgelse åpner den lange perspektiver: Det har vel knapt hendt i Kirkens totusenårige historie at de kristne har gjennomlevd den årlige Pasjonstid uten at den ett eller annet sted virkeliggjorde likedannelsen med Frelseren ikke bare i sitt *sinn*, men også i sitt lidende *legeme*.

Som i Norge under okkupasjonen er det på spørsmålet om *barnas oppdragelse* at Kirken ser seg tvunget til å ta kampen med staten. Problemet har vært underlagt store svingninger i Polen siden siste krig. I det overveiende katolske landet, hvis befolkning er sterkt og inderlig knyttet til Kirken og den kristne

arv, var den kommunistiske kirke- og skolepolitikken en belastning som bragte Polen til opprørets rand. Under «av-staliniseringen» og «tøværet» i 1956 ga myndighetene kraftig etter — bl. a. garanterte de frihet til religionsundervisning i skolene, som ledd i en avtale mellom partiet og Kirken. Den kommunistiske partisekretæren *Gomulka* og den polske kirkes kloke og klartenkte kardinal *Wyszynski* innså begge at de hadde valget mellom å finne en avspent *modus vivendi* eller å kaste Polen ut i «ungarske tilstander» — dvs. en oppstand som bare kunne drukne i blod.

De fem årene siden avtalen av 1956 har ført til en langsom, gradvis forverring av forholdet mellom stat og kirke: Kommunistene har tatt tilbake bit for bit av hva de så seg nødt til å innrømme under frykten for oprør. Med de mest gemene metoder, gjennom overgrep, press, infiltrasjon, splittelse og villedende propaganda har myndighetene søkt å bryte ned Kirkens motsand. Det har vært forgjeves — i dagens Polen er den katolske kirke faktisk den eneste intakte åndelige autoritet. Det har ikke minst sin forklaring

Påskeglede

FRA DEN LITURGISKE INNVIELSEN
AV PÅSKELYSET

Nå juble himlenes engehær, Guds mysterier juble, og frelsens basun forkynne den store Konges seier. Også jorden glede seg i strålene av så klart et skinn, og kjenne, opplyst av den evige Konges stråleglans, at nå er det slutt med mørket som hvilte over hele jorden. Også vår mor Kirken glede seg, prydet med en så sterk lysglans, og dette tempel gjenlyde av folkenes kraftige røster. Derfor ber jeg dere, kjære brødre, som står omkring meg: påkall sammen med meg ved glansen av dette vidunderlige lys den allmektige Guds miskunn, så han som uten noen fortjeneste fra min side har opptatt meg blant levittene, må la klarheten fra sitt lys strømme inn i meg og la meg fullføre lovprisningen av denne kjerte.

Ved vår Herre Jesus Kristus, hans Sønn, som lever og styrer med ham i den Hellige Ånds enhet, Gud fra evighet og til evighet!

Kardinal Wysinski — de polske katolikkers uredde leder.

i at den dermed bare fører videre en århundregammel tradisjon: Under skiftende historiske og politiske forhold har den katolske kirke, i et land som ligger inneklemt mellom en protestantisk og en gresk-katolsk stormakt også vært bæreren av den nasjonale og kulturelle arv. I nødstider har polakkene alltid samlet seg om Kirken som om et symbol. Det gjelder også dagens «folkedemokratiske» Polen, og enhver forfølgelse av Kirken innebærer derfor et høyt politisk spill. Når de polske kommunister har valgt å spille dette spillet, er det nærliggende å tro at det skjer etter sovjet-russisk påtrykk.

Hyrdebrevet fra de polske biskoper formaner prestene til å forsvare sin rett når det gjelder adgangen til å gi barna religionsundervisning, selv om dette måtte medføre straff, forvisning eller annen form for frihetsberøvelse.

Vi er forberedt på det verste, men Gud vil styrke oss, heter det i brevet fra biskopene, som bestemt tar avstand fra de prester som er gått over i den såkalte «Polske nasjonale kirke». Det blir understreket at disse prester utfører et for kirken farlig arbeid ved den undergravingsvirksomhet de utfører for penger som blir bevilget av de kommunistiske myndigheter.

Hyrdebrevet gjør det klart at den undertrykkelse den katolske kirke i Polen er gjort til gjenstand for, har økt oppslutningen om kirken, som har en rekordartet søkning. — Tusenvis av lærere og foreldre har forstått hvilken fare for avkristning som truer og har henvendt seg til oss for å få råd og hjelp om hvordan myndighetenes siste angrep på religionsundervisningen skal bli møtt. Vi har ett råd å gi: Stå sammen i tro og tillit til Gud, heter det i brevet.

Biskopene avgir videre en erklæring om at de ikke akter å motarbeide myndighetene på det politiske plan og at de aldri har gjort det. Idet det blir minnet om Kristi ord med å «Gi keiseren det keiserens er, og Gud det Guds er», hevder biskopene at dette fremdeles er den linjen kirken virker etter.

Hyrdebrevet beklager at myndighetene forsøker å splitte prestene fra biskopene og folket fra prestene, og det blir understreket at den kommunistiske propaganda i så henseende forfeiler sitt mål.

— Våre prester, som selv kommer fra folket, var i harde tider ikke bare prester, men de undertrykkedes prester, og i den tid da vårt folk strevde i slavelenker og under okkupasjonens åk, fulgte prestene folket på alle de tunge stier, folket glemmer ikke det, heter det i brevet, som understreker at det ikke eksisterer noe grunnlag for å lære det polske presteskap hva patriotisme er.

Biskopene minner videre om at kirken alltid har stått på myndighetenes side for å støtte fredens sak og forsvaret av nasjonen mot indre demoralisering, og brevet slutter med å mane de polske prester til optimisme og tro på at sannheten og godheten til slutt vil seire.

ATOMDEBATTEN OG VI

TO LEGFOLK SIER SIN MENING

I vårt første nummer i 1961 tillot vi oss å profetere: «Det nye året vi nå går inn i vil bli avgjørende preget av debatten om atomvæpningens moralske berettigelse». Det er ikke i de tre månedene som siden er gått at denne spådommen er gjort til skamme — debatten brer seg i hele den norske opinionsbredde, langsomt avklares standpunktene, under presset av de veldige og alvorlige størrelser vi her tvinges til å tumle med. «St. Olav»s redaksjon har ikke forutsetninger for å drøfte sakens strengt strategiske og ønsker ikke å drøfte sakens rent politiske side. Det skjer til overmål i den øvrige presse. Derimot ønsker vi å gjenspeile den eftertanke og samvittighetsransakelse som angår sakens moralske side — ikke minst fordi den ofte ellers i debatten synes å komme betenkelig i bakgrunnen. I dette nr. uttaler to katolske legfolk seg — lektor Fredrik Werring, Kr.sand, og journalist Johannes Bruce, Oslo. I et senere nr. bringer vi noen teologiske vurderinger.

LEKTOR FR. WERRING:

«Kors og sverd lot seg sammenstille, men kors og atombombe er blasfemi —. Svaret er: Nei!»

For den humane og kristne tenkning har krigen alltid vært en utfordring. Krig betyr anvendelse av voldsprinsippet — og vold står i grell motsetning til den rettferdighetstanke som er et bærende prinsipp i vestens humane og kristne tradisjon.

Er krigen en utfordring for tanken, er den det i like høy grad for samvittigheten. For samvittigheten er ikke vold et abstrakt begrep som byr på logiske vanskeligheter, men en sum av navnløse lidelser, av blod og tårer, skjendelse og nød.

Denne utfordring har hver slekt måttet besvare, og man kan si at styrken og ektheten i de skiftende tiders etiske kultur kan måles etter de svar som er blitt gitt. Og det ville være et uhyggelig vitnesbyrd om moralsk avmakt, dersom tanken forholdt seg taus og tanken stillet seg passiv til det som i dag er den store utfordring.

I et historisk perspektiv er det to former for svar, to forskjellige holdninger til krigen, som i vår verdensdel synes representative for den etiske tanke og den levende samvittighet.

Det ene svaret er det radikale nei til voldsprinsippet. Oldkirken var pacifistisk, og i den kristne tradisjon er pacifismen en understrøm som aldri har tørket inn. Den sprenger frem hos enkelte personligheter, den blir normgivende for visse retninger og bestemte trossamfunn. Den næres også av rent humane tankestrømninger, og i vår tid er det utvilsomt at påvirkning av fremmed kultur har bidradd til å styrke og utbre den pacifistiske holdning. Det kan være nok å nevne en impuls som den som er utgått fra Gandhi.

I europeisk historie er det allikevel et annet svar som uttrykker hovedtendensen i den kristne-humane tradisjon. Dette er mer nyansert, mer spenningsfylt, mindre absolutt enn det første. På det filosofiske plan er det et dristig forsøk på å skape en syntese av de dialektisk motsatte begreper som uttrykkes i symbolene kors og sverd. Krigen godtas når den er en rettferdig krig, d.v.s. for det første at sverdet brukes som forsvar for et samfunns materielle og åndelige verdier når disse angripes av en fiende, for det annet at sverdet føres i korsets ånd.

På det praktisk-moralske og det juridiske plan innebærer dette siste at krigsførselen bestemmes og reguleres av et innviklet system av normer, som dels knytter seg til forpliktende moralske begreper, slik som æresbegrepet, dels forankrer seg i folkerettslige bestemmelser.

Det som disse normer og bestemmelser tar sike på, er å begrense krigens ulykker, humanisere den, gjøre den mindre grusom, mindre rå, beskytte de svake og uskyldige, hindre unødige ødeleggelser, lidelser og blodsutgydelse.

I middelalderens ridderideal ser vi den klareste utforming av de moralnormer som kors og sverd pålegger krigeren, og som har hatt gyldighet helt frem til den nyeste tid. Og fra middelalderens *Treuga Dei* — Guds Fred — går der en klar linje over Hugo Grotius i det 17. århundre frem til Henri Dunant og Genfer-konvensjonene og en sikkelse som Fridtjof Nansen.

Men, jeg gjentar det, dette svar på krigens utfordring er spenningsfylt, det fordrer en alltid våken samvittighet, en nøye vurdering av de aktuelle betingelser for at en krig kan kalles rettferdig. Å godta sverdet mot sitt eget hjerte, godta en selvvransakende uro.

Nettopp denne holdning fant jeg legemliggjort hos en av samtidens fineste humanister og edleste personligheter, Anders Wyller. De eldre av leserne vil muligens huske at han for 21 år siden, i månedene før 9. april, forlot sin stilling som leder av Nansenskolen, og dro omkring i landet som et talerør for den nasjonale samvittighet.

I sitt foredrag om «Vår nøytralitet og sandheten» uttaler han: «I denne verden vi steller så lite godt med, har vi ett håp i korset, og for å redde dette kors med alt hva det gir oss av kristen, av kulturell, av nasjonal og sosial, av menneskelig og personlig verdi, griper jeg til fortvilensens ytterste middel: Våpnene. Jeg kan lenge nok grue for det. Men jeg gjør det uten tvil. Jeg ber ikke kirkens menn velsigne våpnene. Men jeg ber dem velsigne de mennesker som gjennom et middel de selv erkjenner som ondt, prøver å unngå å bli medskyldige i et ennu større onde og verge et gode som for dem er hellig. Vi kan strides om nytten av det, eller om vår rett til det. Det er noe enhver må avgjøre med sin samvittighet. La oss bare ikke glemme at kristendommens enhet er en likevekt av overveldende motsetninger.»

På dette grunnlag var det Norge utkjempet sin frihetskamp.

Mot denne bakgrunn, og i denne sammenheng er det vi må vurdere situasjonen i dag.

Det som gjør situasjonen i dag vesensforskjellig fra det den var i 1940, er at den spenningsfylte syntese er blitt sprengt. Kors og sverd lot seg sammenstille. Kors og atombombe er blasfemi.

Bomben over Hiroshima betød ikke bare død og lidelse for tusener av forsvarsløse, uskyldige mennesker. Den knuste århundreders møysommelig frembrakte moralske kultur. Den rev i stykker det fine nett av normer og konvensjoner som i en ond verden hadde vernet ideen om livets hellighet og den menneskelige persons verdighet.

Med denne eksplosjonen ble det moralske kaos stadfestet, som stadig tydeligere manifesterte seg i løpet av den annen verdenskrig. Dette kaos er det som kalles den totale krig.

Den totale krig betyr at det moralske synspunkt er sjaltet ut, at der ikke lenger skjelves mellom godt og ondt, at enhver handling er tillatt. I sverdet ligger et moralsk korrektiv. Atomvåpnet er ren destruksjon. Det er amoralsk, det er umenneskelig, det er satanisk.

Fordi våpnet er en universell trussel, er det også en utfordring til hvert enkelt individ. Og fordi truselen er rettet mot menneskets eksistens, krever den et eksistensielt svar, et svar som engasjerer hele personligheten, hver enkelt samvittighet.

For meg er det eneste svar som uttrykker et ansvar, det

JOURNALIST JOHS. BRUCE:

«Et tankekors som mange av oss faktisk ikke kan svare på . . .
La oss se litt på tvilerens situasjon —.»

De må være lykkelige, de mennesker som i dag kan gi svar på spørsmålet om Vesten fortsatt skal bygge sin eksistens på atomvåpnene. For hvordan en enn snur og vender på saken, stiller den en overfor et tankekors som mange av oss faktisk ikke kan svare på. Vi leser innlegg i aviser og tidsskrifter der den ene mening slår den annen ihjel, uten at noen av alle de argumenter som føres i marken evner å overbevise oss. I alle argumenter er der iøynefallende svakheter som gjør at tvilen blir enda sterkere. Og ennå mer fortvilet blir tvilerens situasjon fordi han er så inderlig klar over at dette spørsmål ikke i første rekke er et politisk spørsmål, men et moralsk, et religiøst spørsmål, og at vi derfor nødvendigvis bør finne et svar som vi kan forsvare oss med, ikke overfor politiske partier, ikke overfor samfunnsgrupper, men utelukkende overfor Guds stemme i vår samvittighet. Når situasjonen er slik, så er jo dette et spørsmål vi alle må forsøke å finne et svar på, vi kan ikke bare irritert trekke på skuldrene å si: Hva angår det meg, jeg kan så likevel intet gjøre.

Der står vi da, vi alminnelige mennesker i samfunnet, uten den teologiske eller politiske skoloring som man mener vi bør ha for å kunne ta standpunkt. Vi skal finne et svar på spørsmål som de lærde strides om, og der en katolikk ser at så mange av hans trosfeller, særlig da kanskje de som liten innflytelse har på styre og stell, tar et avgjort standpunkt *mot* atomvåpnene, mens hans trosfeller i de aller fremste stillinger i Vestens politiske liv tar et like avgjort standpunkt *for*, og planmessig bygger opp hele vårt forsvar, altså vår fortsatte eksistens som frie nasjoner, på atomvåpnene. Det gjør ikke saken lettere. Men tross dette må vi prøve å finne et standpunkt, for det beklagelige er jo at så altfor mange i dag deler verden opp i to grupper. Er du, efter moden overveielse kommet til at det er moralsk forsvarlig å beskytte vår verden med atomvåpen, så vil du sikkert bli stemplet som krigshisser, som et menneske uten samvittighet. Beklageligvis er det ikke sjelden at dette kommer fra intellektuelle kretser. Men tar du så stilling imot atomvåpen, ja så er du straks medløper, da går du kommunistenes

ærend. Det er riktig nok at mange av de protestaksjoner som er lansert opp gjennom etterkrigsårene er inspirert østfra, men det finnes likevel så altfor mange, ikke minst innen det politiske liv, som ikke kan forstå at dette uhyre vanskelige moralske dilemma kan løses på andre måter enn ved det partilinjen foreskriver. Skal en debatt overhodet ha noen mening i dag, må vi komme bort fra dette skjematisk syn, og forstå at man kan ha sin oppfatning uten at man dermed automatisk hører med i en eller annen leir. Og så lenge Kirken ikke offisielt har tatt standpunkt til problemet slik det fortoner seg i den akutte situasjon vi er oppe i idag, er det ytterst betenkelig at atomvåpnenes forsvarere mistenkeliggjøres i visse katolske kretser, slik man har inntrykk av at skjer i dag.

Jeg har villet understreke dette siste ganske sterkt fordi jeg mener det er en vesentlig ting å huske, skal debatten ha en mening. Men la oss så se litt nærmere på tvilerens situasjon, se på problemene slik de fortoner seg for ham, ut fra de kanskje noe svake forutsetninger han har for å uttale seg om saken.

Atomvåpnene er et faktum i dag, verden er delt i to store leire, begge parter har disse våpen. Og her dukker straks det første problem opp. Atomvåpen er jo ikke bare vannstoffbomber, ikke bare de rene terrorvåpen beregnet på å ødelegge byer og land. Det er også rent militære våpen beregnet på bruk mellom militære enheter. Det er hevdet at mens man moralsk sett må fordømme de store bombene, kan man muligens ut fra Kirkens syn på forsvarskrig, godkjenne de begrensede, strategiske atomvåpen. Da blir spørsmålet: Kan vi gjøre oss noe håp om at begge parter vil kunne bli enige om å avskaffe bombene, og bare ha de strategiske våpen? Dessverre tror jeg det ikke er mulig, her kan det ikke bli tale om annet enn en avtale om total avskaffelse av alle atomvåpen. Delvis avskaffelse ville skape så store kontrollmessige problemer at mistenksomheten vil blomstre hos begge parter. Men siden det ikke lar seg gjøre, må altså den eneste konsekvens av at man går inn for avskaffelse av atomvåpen i Vesten, uansett hva Sov-

ene lille skinnende ordet nei. — I den historiske erfarings navn: Nei. I fornuftens, i troens navn: Nei. I våre barns og fremtidens navn: NEI!

Men i denne protest og denne fordømmelse ligger der også en appell til å søke andre, menneskeverdige veier for å trygge freden, en appell til tanke og til handling.

Det vår aksjon tar sikte på, er å vekke en folkeopinion, sterk nok til å tvinge frem andre løsninger. Det vi oppfordrer til, er å ta fatt igjen i kulturens sisyphossten, og på ny prøve å rulle den oppover berget. Og det som da er mest påtrengende nødvendig, i tidens forvirring, er å fikser de moralske normer. Det må slås fast at det å

være ekspert, spesialist, soldat, fritar ikke for den moralske forpliktelse man har som menneske; at soldaten er et menneske, også når han er soldat.

Den offentlige opinion må forlange av politikerne at de tar opp arbeidet for en revisjon av de folkerettslige regler for krigføring. Bruk av atomvåpen må klassifiseres som krigsforbrytelse, som bruk av giftgass er det, som tortur og mishandling av fanger.

Ved sin tiltredelse uttalte De forente staters nye president: — «Mennesket holder i dag i sine dødelige hender makten til å utrydde alle former for menneskelig liv.»

Dette er vårt ansvar.

jet gjør, bli den totale pasifisme. For det synes nemlig klart at et forsvar med konvensjonelle våpen mot en angriper med alle slags atomvåpen, det blir en kamp som er avgjort på forhånd. Vesten har ingen sjanser, og da kan man like godt avskaffe alle våpen.

Hva så? Ja, å forutsi hva som så vil skje, er ikke lett. Vi skal være klar over at hvis Vesten legger ned hele sitt forsvar, så vil det si at enorme summer spares. De kan for en stor del sikkert settes inn i utviklingslandene, og det vil ha til følge at Sovjet mister sine muligheter der, det synes temmelig klart. Det vil også føre til at det økonomiske kappløp, som Sovjet hevder det vil vinne, i en slik situasjon vil vinnes av den vestlige verden. Hvordan vil Sovjet reagere på det? Vi vet at kommunismens endelige mål er verdensherredømmet, og vi må ihvertfall ikke se bort fra, at legger vi Vesten åpent og forsvarsløst, da løper vi en uhyre stor risiko, da tar vi «fredens verge-løse risiko» for å bruke et uttrykk fra «St. Olav».

Men godviljens vei, vil noen si. Å ja, jeg skulle kanskje tro på den, men ærlig talt, det var en gang et folk som trodde det kunne være brobygger mellom øst og vest. Det tsjekkosllovakiske folk våknet opp temmelig ublidt til en litt annen situasjon. Nei, jeg tror på at et visst samkvem bør vi opprettholde, jeg tror på samtalene, og jeg tror på at et sterkt Vesten kan oppnå noe, men jeg tror ikke på godviljens vei overfor et djevelsk system. Man går ikke den onde til møte med godvilje, da sier man: «Vik fra meg Satan.» Men det gjelder altså *systemet*, ikke det russiske folk. Og her er vi endelig fremme ved kjernepunktet, her kommer da det kristne syn inn i problemet for alvor. Kan vi forsvare å ha våpen som vil drepe tuse-ner på hundretusener av uskyldige? Så dukker tvilen straks opp igjen, uskyldige, i hvilken utstrekning er Sovjets folk uskyldige, systemet hviler vel i en viss grad på dem. Men likevel, uskyldige eller ikke, kan det forsvares?

Men på den annen side: Velger vi å legge våre land åpne, så går vi den kristne vei, sier mange, da går vi korsets og lidelsens vei. Ja vel, men er det ikke et kristent prinsipp at *vi selv* skal velge Korsets vei? Legger myndighetene veien åpen for kommunismen, så velger de for oss, er det noe riktigere? Er det ikke tvert i mot Statens plikt med alle mulige midler å beskytte sine borgere mot at de blir *tvunget* inn i en slik situasjon? Det er et vesentlig problem i hele sakskomplekset, men jeg kan ikke mer enn nevne det her.

Vi vet jo også, med den forferdende klarhet vi har om vår egen svakhet, at kommer vi i den situasjon, så ligger også *s v i k e t s* mulighet nær. Og vi må også se det i øynene at da utsetter vi våre barn for den forferdende mulighet at de, med de midler kommunistene har til det, vil bli oppdratt som kommunister, at de ved hjernevask og tilsvarende metoder vil bli tilhengere av et system som vi ser som kanskje noe enda verre enn døden. Ingen har hittil svart på det spørsmålet, og det er et problem enhver som selv har barn i hvert fall må ta med i overveielserne. Er det å overgi våre barn til en slik skjebne bedre enn å holde kommunismen i sjakk ved å ha atomvåpen?

En ting til. Svikter vi ikke de undertrykte bak Jernteppe ved å legge ned alt forsvar? Tross våre mange svikt overfor dem, innbiller jeg meg ennå at nettopp et sterkt Vesten gir dem en gnist av håp midt i undertrykkelsen. Det skulle ikke være vanskelig for de fleste nordmenn å vite hva *det* betyr, under en undertrykkelse og okkupasjon. Jeg personlig skulle gjerne ha hørt reaksjonen hos mange av dem som i dag protesterer mot atombomben,

Å være med Deg...

Jeg vil være ved siden av Deg
mens Du lider
i Getsemane hage
Herre,
mens blodsvetten
perler på Din panne
og kampen alt er begynt.

Jeg vil være ved siden av Deg
mens Du går
Din tunge gang med Korset,
mens menneskene
spytter på Ditt ansikt
og jernet trenger inn i Ditt hellige kjød.

Jeg vil være ved siden av Deg
til Ditt siste sukk
Herre. . .

Domenico Aiello

PATER PIRE I OSLO

Nobelpristageren pater *Dominique Pire* har i denne måned avlagt et «kontaktbesøk» i Oslo. Som Europabevegelsens, Nobelinstituttets og Studentersamfunnets gjest talte han 16. mars for en fullsatt Universitets-aula om «De første skritt på veien til fred». Paterens tale artet seg som en inntrengende appell om målbevisst å utvikle fredens mentalitet, særlig blant de unge i verdens nasjoner, og var spekket med interessante inntrykk og iakttagelser fra hans utstrakte reiser, bl. a. i Det fjerne Østen. Pater Pire sluttet med å innby ungdom mellom 18 og 25 år til et fjorten dagers opphold i hans «Gandhi-sentrum» — en studieleir for fredsarbeid i hans hjemby i Belgia. Han organiserer tre sommersesjoner, og tilbyr «virkelige fredsidealister» gratis opphold.

hvis noen under krigen hadde begynt å fortelle de allierte at krig er umoralsk.

Nei, det er så mange ting en må ta i betraktning at det er uhyre vanskelig å ta stilling i denne saken. Ser jeg den med menneskelige øyne alene, da er jeg ikke i tvil, men det er når jeg, som jeg *må* i denne sak, forsøker å se det under troens synsvinkel, at tvilen oppstår. Er det kanskje likevel, når alt kommer til alt, best å si nei og så gi seg over til Ham i tro og tillit, og håpe at han vil redde verden fordi det likevel finnes noen rettferdige? Og også bøye seg for det faktum at vi har Hans ord for at en dag vil jorden og all dens herlighet forsvinne?

BLIKK på TIDEN

SJOKK I MÜNCHEN

■ Til høsten er det bebudet en Claudel-forestilling på Nationaltheatret — det er den store franske dikterens «Jeanne d'Arc på bålet» som skal oppføres. I «Frisprog», som ikke bare er et militant organ for riksmålsaken, men dessuten en våken og kresen formidler av europeisk kulturstoff, skriver redaktør Lars Roar Langslet et reisebrev fra München (11. mars), der han har sett et annet av Claudel's mest berømte dramaer, «Maria bebudelse». Det har åpenbart vært et møte, ikke bare med et stort dikterverk, men samtidig med en annen kultursammenheng:

«Noe av forklaringen på at Claudels diktning stort sett har vært *terra incognita* for norsk åndsliv, er at han bryter så uforståelig med den pietistiske livsopfatning som hos oss har satt en klar skillelinje mellom det religiøse og «åndelige» — og livets «materielle» og «jordnære» sider. Denne oppfatning er grunnfestet også hos nordmenn som priser seg av å stå pietismen fjernt, og den gir seg uttrykk i små sjokk overalt hvor man ser folk som tydeligvis mener at intet i livet er kristendommen uvedkommende — (som f. eks. artikkelforfatterens små sjokk over krusifikser opphengt i melkebutikker og kaféer her i Bayern).

Men den poetiske kraft i Claudels diktning kan kanskje klare å rokke litt ved denne særnorske livsholdning? Den bebudede oppførelse av «Jeanne d'Arc på bålet» kan bli et interessant måleinstrument i så henseende. Kanskje et norsk teater med tid og stunder til og med vil våge å oppføre Claudels mesterverk, «Maria bebudelse»?»

UKENS AMATØRTEOLOG

■ Ukens «amatørteolog» er hentet fra «Arbeiderbladet» (3. mars) og heter Marius Williksen. Til daglig er han — opplyser kronikkredaktøren — inspektør ved Oslo Lysverker, der han sikkert gjør sin høyt kvalifiserte gjerning. I en kronikk om «Religiøs tro og morallære» er ledningen derimot både altfor lang og for dårlig isolert — hans religionsfilosofi er dessverre pompøs diletantisme. Så fører det da også til nettopp det som inspektøren i sin daglige dont sikkert unngår med stor innsikt: Kortslutninger.

Marius Williksen vil slå et slag for moralen ved å skille den fra troen. Det er jo ikke noe uohørt standpunkt, men her svikter forståelsen av hva både religion og moral egentlig er for noe. Ganske særlig smiler en ved hans reformplaner: Det må bli en oppgave for arbeiderbevegelsen å verne — departementalt! — om noe som han kaller «den almenmenneskelige moral», løstrevet fra «trosforestillingene». Disse siste er nemlig — i den utstrekning de utbres og forkynnes («med skremser og trusler») et overgrep mot åndsfriheten:

«Istedenfor de mange og ulike oppdragelsesformer som nå praktiseres har samfunnet behov for fastlagte former og retningslinjer som kan føre til sosial oppdragelse. Sådanne oppdragelse ville ikke være skadelidende om de gamle skoledisipliner orden, flid og oppførelse igjen kom til verdighet. Selvfølgelig da frigjort fra den religiøse trosplikt som de tidligere var knyttet sammen med og vurdert ut fra. Men som nevnt kommer ikke sådan oppdragelse av seg selv. Det er derfor nødvendig med et samfunnsorgan som tilrettelegger og fremmer denne oppdragelse på samme måte som nå forkunnskapsundervisningen. Og et sådant organ kunne naturlig framkomme ved en omordning av kirke- og undervisningsdepartementet til et departement for oppdragelse og kunnskapsundervisning.»

Pastor Georg A. Stousland Møller er nok ikke den eneste fagmannen som har sukket over den gravalvorlige ukulturen med hvilken enkelte av vår dagspresses kronikk-redaktører

ofte velger sitt stoff om religiøse spørsmål. Til gjengjeld hører han åpenbart til dem som sent forsoner seg med, at på dette ene området er det forlenget opplest og vedtatt: Kompetanse er overflødig. I et tilsvarende (7. mars) skriver han blant annet:

«Det er merkelig at Williksen ikke vet at det synet på religion som han framstiller som det eneste rette, for lenge siden er totalt foreldet. Det dukker stadig fram, stadig like upåvirket av materiale som i seg selv begynner å oppnå en ærverdig alder, men som iallfall er vesentlig yngre enn det materiale fra 1750-åra som var det eneste Marx, Engels, Lenin og andre hadde å holde seg til. Ifølge det nye materiale er kultusen det sentrale i religionen og har til oppgave å skape det fellesskap og den harmoni mellom mennesket og naturens innerste drivkraft som alene kan bære samfunnet. Det er åpenbart at etter dette synet består det en organisk forbindelse mellom religion og moral. Dette religionssynet ble sist framstilt her i bladet 4. august 1960. Det moralsyn som Williksen slår i hjel er lett å drepe, like lett som det religionssyn han gjør ende på. Den første som gjorde det var i virkeligheten Jesus fra Nazaret.

Det er nedslående stadig å møte mennesker som gjerne vil gjøre gjeldende et vitenskapelig syn på religionen i sosialismens navn, og som ikke har gjort seg den møyen som et hvert bibliotek kan stille til ferds, å sette seg inn i nytt materiale på området. Williksen må være klar over at også nazistene — som kommunistene — satte skille mellom moral og religion. Når vi i Norges kristne arbeideres forbund i dag går inn for en kristendomspost på Arbeiderpartiets program, så er det nettopp fordi vi er trette av disse stadige forsøk på å skille religion og moral, forsøk som i virkeligheten er livsfarlige for demokratiet. Orden, flid og oppførelse som også Williksen vil ha, hører på irreligiøs basis bare hjemme i diktaturpregede samfunn.»

Var det ikke en idé om «Arbeiderbladet» — nå ved redaktørskiftet — også å ansette en medarbeider med en smule sunt skjønn og sakkunnskap på dette særlige området?

KALDT VANN I BLODET

■ President Kennedy's plan om «fredsbrigadene», som han nå energisk og nøkternt setter ut i livet for USA's vedkommende, er en idé som har fenget og reist seg til en håpets flamme i hele den vestlige verden. I en kommentar («Verdens Gang» 7. mars) som tar redaksjonelt stilling til planen, blir den ikke bare berømmet, men også livsnært og nyttig «avromantisert» — slik som Kennedy også selv nylig gjorde det under en pressekonferanse i Washington:

«Det er nødvendig å gjøre det klart at den veldige oppgaven som det her er tale om, løser en ikke bare ved ungdommelig begeistring. Det er ikke bare det at utviklingslandene ligger så langt borte, så det vil kreve store summer å få sendt en høvelig ungdomsflokk til et av dem. Hjelp til folkene i disse land kan en ikke yte bare med å komme togende med sang og munter klang. Det som kreves av deltakerne i en fredsbrigade for utviklingslandene, er et offer som de færreste har noe virkelig begrep om.

For det første er det klart at ingen kan gjøre noen virkelig innsats i et slikt land uten å komme på talefot med folk flest og forstå deres situasjon. Det vil si at det kreves grundig forberedelse, og at hvert medlem av brigaden må bli på stedet iallfall et par år, så han virkelig kan få gjort nytte for seg.

Dernest må en finne seg i å leve stort sett som landsfolket selv gjør. Det blir ikke tale om noen hyggelig ferietur med lomene fulle av amerikanske dollar. Blir ikke innbyggerne overbevist om at gjestene ikke bare i ord men også i gjerning vil være som en av dem, vil det hele bli forfeilet.»

Det er en nødvendig realisme, og folk med hukommelse vil huske at nettopp disse krav i de siste 6—7 årene er blitt formet og virkeliggjort av en stor katolsk humanist: *Abbé Pierre*.

AT DE FINNER SEG I DET

■ Kvinners adgang til prestegjeringen er nå definitivt påtvinget den norske lutherske statskirke. Vi ville stille oss i en litt for opphøyd posisjon, vi katolikker, dersom vi desårsaks bare fastslo at det egentlig hverken angår eller interesserer oss. I et økumenisk tidehverv er det ikke likegyldig når våre lutherske medkristne, under avkristnede myndigheters press, her bryter med en to tusen årig felleskristen orden og tradisjon.

Fremgangsmåten er den vanlige. Dette er øyensynlig blitt den avkristnede velferdsstatens faste kirkepolitiske strategi: Departement + dagspresse + et biskopelig mindretall oppveier kristenfolkets egen opinion. Det er det eldste politiske trekk i historien: *Divide et impera*; Splitt og hersk. Man får jo innrømme at forholdene må friste avkristnede myndigheter ganske over evne. «Verdens Gang», som ihvertfall på lederplass vanligvis representerer en sindig folkemening «right in the middle», uttrykker det prisverdig enkelt når det redaksjonelt bemerker at «det er grunn til å merke seg at hele tre biskoper har gått mot protest-aksjonen; det vil uvegerlig i betydelig grad svekke virkningen av de seks andres påberopelse av skriften, av 'Guds skaperordning og Herrens eget bud'» (7. mars).

Det forhindrer jo ikke at en forstår den kristelige avisen «Dagen»s angrep på hva den kaller «statsteologien»:

«Vår mening er i hvert fall nå som før: Det at et lærespørsmål er omtvistet i kirken, gir ikke staten noen rett til å avgjøre det. En teologisk avgjørelse som kirken har vanskelig for å fatte, bør jo være prinsipielt umulig for staten. Men staten avgjorde det på tvers av hva kirkens rådgivere sa. Det er dette som er tyranni.»

Når en ser «Dagbladet» (25. februar) og enkelte organer i arbeiderpressen lufter den mening at nå bør de «gjenstridige» biskoper anklages for embetsforsømmelse, eller fremtidige bispe-

kandidater avkrevs en forpliktelse på det statsbestemte ortodoksi i spørsmålet om kvinnelige prester, står vi unektelig overfor statskirkeordningen i dens mest groteske karikatur. Men det er mer enn munnsvær — det er nok å se til

Sverige, foregangslandet, der staten for eksempel tvinger håndfast igjennom sitt syn på vielse av fraskilte, også i strid med den enkelte prests personlige overbevisning.

Som et drastisk eksempel på hva *dagspressen* vel kan jage opp for en hysterisk begrepsforvirring er det visst nok å gjengi tegningen her til venstre — offentliggjort i regjeringsorganet 6. mars. Teksten lyder — i alt sitt måtehold! — som følger:

«Seks biskoper protesterer i dag mot kvinnelige prester. Atter lyder ropet: 'Korsfest! Korsfest!'».

Den lutherske kirkes tradisjonelle teologi om kirkens og statens myndighet er ikke og kunne ikke være vår — den går i virkeligheten *meget* langt i lydighet mot den verdslige makt, som den har overgitt sine administrative oppgaver. Men vi synes sant å si at det må bli vanskeligere og vanskeligere for kristne mennesker å trives under hender som skalter og valter, med en så suveren forakt for de troendes selvbestemmelse, i et kirkesamfunns indre åndelige anliggender. *Frater Candidus*.

«AMATØRKIRURG» OG «AMATØRTEOLOG»

Herr Redaktør!

I sin spalte «Blikk på tiden» er *Frater Candidus* velvillig innstilt overfor amatør-kirurgen, men synes ikke at amatørteologen er morsom.

Helt enig!

Hvorfor er uttrykket «amatør-kirurg» eksplosivt humoristisk? Fordi man i et lynglimt innser det absurde i uttrykket. Amatør-teolog, derimot, er ikke absurd. I teologien er alle amatører og dilettanter. Hvorfor? Fordi teologien bl. a. foregir å vite noe bestemt og konkret om forhold ingen med sikkerhet kan vite noe om.

Karl Emil Hagelund.

Det overgår faktisk alle Frater Candidus' forventninger når «Dagbladet»s redaksjonssekretær selv påtar seg å bekrefte såvidt tydelig som i dette inserat hvad han (Fr. C.) satte fingeren på i sin notis «Riksreligionsverket» («St. Olav» nr. 5, s. 76), nemlig det pinlig amatørmessige forhold til teologien som så ofte preger «Dagbladet»s spalter. Som det heter i matematikken: Quod erat demonstrandum!

NYE BØKER

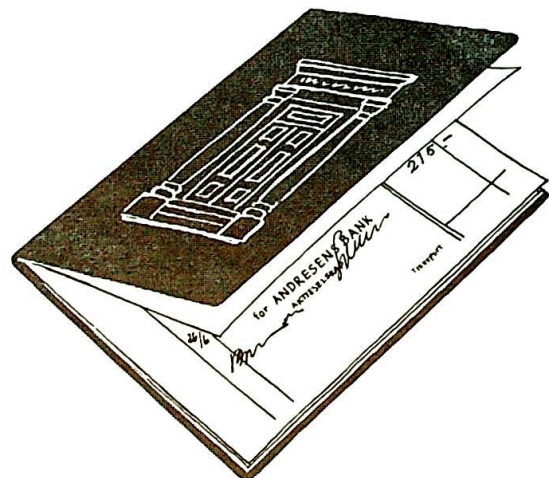
De gamles problemer

Livets Aften. Serien «Ånd og Liv» hefte 8. Pauluskredsen 1961. 39 s.

Da biskop Th. Suhr den 8. november 1960 anbefalte trykningen av denne seriens 8. hefte, om eldre menneskers åndelige liv, var han nok bedre enn vi i takt med kirkeåret. Det er jo nemlig snarere høst- enn vår-betraktninger vi her står overfor. Men mottoet «bedre sent enn aldri» gjelder ikke minst for bokanmeldelser og «St. Olav»s lesere får ha oss unnskyldt om vi bringer et skjær av livets aften i nærheten av Påskens glans: de eldre problemer slipper nemlig ikke taket og opptar dem året rundt. Der er kanskje, som krevet står, en tid til å tie og en tid til å tale, en tid til å le og en tid til å gråte, men tiden er alltid inne for å tenke på de gamle blant oss, på dem som vet at døden ubønnhørlig nærmer seg og som merker det på de avtagende krefter.

Serien «Ånd og Liv» gir denne gang disse mennesker ikke bare et ord på veien, men en rikdom av tanker og

Ved DÅP eller KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESEN'S BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

impulser. Den sentrale tanke formuleres av Paulus i 2. Kor. 4, 16: «Vi taper ikke motet; tvertom, selv om vårt ytre menneske går til grunne, fornyes dog vårt indre menneske dag for dag.» Hemmeligheten er at den nye skapning som tar til ved dåpen, og som er en direkte delaktighet i Guds eget liv, følger helt andre lover enn det jordiske, forgjengelige liv: det er ikke skapt til først å vokse for så å avta, men å vokse stadig, som selve den kjærligheten som er dets drivkraft. Alderdommens mysterium består i den kristnes øyne altså i denne dobbelthet av et ytre menneske som går under og et indre som er kalt til stadig mer å blomstre. Dette paradoks preger det åndelige liv i en meget bestemt retning: de gamles religiøse legning får dermed en annen farve enn de unges. Det kristne håp får en fornyet aktualitet og blir midtpunktet i sjelens liv i Gud, nest etter kjærligheten.

Som i de andre hefter i samme serie blir dette tema bygget opp ved hjelp av teologiske betraktninger, bibelske tekster, vidnesbyrd fra helgener og andre — og bønner. Det er unødvendig å fremheve spesielt en del eller flere fremfor andre: det er helheten det kommer an på. Selvsagt kunne man foreslå et veld av andre like vakre tekster om et så sentralt menneskelig og kristent emne, men slik som det er, vil heftet bringe stor glede og trøst til mange av våre eldre og åpne nye perspektiver for de fleste av oss yngre.

A. R.

UTLANDET

VATIKANET OG JØDENE

De romerske jesuitters tidsskrift, «La Civiltà Cattolica», bringer i sitt siste nummer en artikkel av den kjente tyske jesuittpateren *Robert Leiber* om Vatikanets hjelpearbeid under siste krigs jødeforfølgelser. Pater Leiber, som lenge var pave *Pius XII's* privatsekretær, opplyser at det under krigen lyktes Vatikanet å skjule ialt 2 775 jødinere i romerske nonneklostre, 992 jøder i mannsklostre og prestegårder i Rom og 680 andre i ulike kirkelige bygninger i og utenfor Vatikanet. Hvor mange som for kortere tid fikk nytte godt av Vatikanets og Lateranets eksteritorialrettigheter, på vei til sikrere gjemmested, er ikke kjent. Pater Leiber dokumenterer at det fremfor alt er takket være den katolske kirke i Italia at Gestapo, tross en nøye forberedt aksjon, bare greide å oppspore ca. 8 000 av de omkring 50 000 italienske jøder. En enkelt institusjon — ledet av den tyske pateren *Anton Weber* («St. Raphaels-Werk») — greide alene å hjelpe 25 000 forfulgte italienske jøder under de fem krigsårene. Blant annet sørget pater Weber for at 2 000 flyktninger, hvorav 1 500 jøder, fikk utvandre til Amerika.

I Genua overtok erkebiskopen kardinal *Boetto* de jødiske hjelpefonds på 5 millioner Lire da tyskerne rykket inn i byen. Han skaffet til veie 20 millioner nye Lire ved gaver fra italienske og amerikanske katolikker og overførte fondet til den apostoliske nuntius ved Quirinalet i Rom, som sørget for at det ble satt inn i hjelpearbeidet for jødene. Amerikanske jøder stilte dessuten store summer

til pavens disposisjon, og en regner med at Vatikanet bare i 1943 og 1944 delte ut en sum svarende til 17 millioner D-Mark av idag, til italienske jøder og jødiske flyktninger som hadde søkt tilflukt i Italia.

Pius XII interesserte seg levende for en rekke detaljer i dette hjelpearbeide, og var utrettelig i sin søken etter løsninger. Den vatikanske informasjonstjeneste besvarte alene i året 1943 ialt 20 375 forespørsler etter savnede jøder.

Hvorfor gjenopptok ikke Pius XII under krigen Kirkens tidligere protester mot jødeforfølgelsene? Pater Leiber påviser at paven hadde valgt mellom en offentlig utfordring av nazimyndighetene over et spørsmål hvor alle visste hva han mente og følte, og forsøket på å holde åpne de siste kanaler i det nazi-beherskede Europa hvor hjelpen til jødene kunne fordeles noenlunde fritt: De kirkelige fri-områder og diplomatiske misjoner. Han valgte det siste, og ikke minst hjelpens omfang viser at han hadde rett.

ITALIENSKE PROBLEMER

I følge den godt orienterte pariser-avisen «Le Monde» synes de kristelige demokrater i Italia å befinne seg ved en skillevei. Etterat partiets konservative fløy lenge har utøvd en avgjørende innflytelse på *Democrazia Cristiana's* politiske linje, ser det nå ut til at «venstre-katolikkene» kommer til å gjøre seg mer gjeldende, og tross Vatikanets store betenkeligheter overveier en koalisjon med de to (ikke-kommunistiske) sosialistpartiene i Italia. Republikkens president, Gronchi og statsministeren, Amintore Fanfani, hører begge til partiets radikale fløy og en tredje representant for den samme politikk, den legendariske professor *Giorgio La Pira*, er nettopp blitt gjenvalgt som borgermester i Firenze. En har også merket seg at i Rom, der ytterliggående krefter på begge sider søker å styrte den kristelig-demokratiske borgermesteren, ble han «reddet» ved støtte fra sosialistene. «For første gang på meget lenge, skriver «Le Monde»s korrespondent, «svarer det partiet som *Alcide de Gasperi* grunnla til den definisjon han ga det: Et sentrumsparti på marsj mot venstre».

MARIAKONGREGASJONEN

Søndag 2. april: FELLESKOMMUNION.
Onsdag 5. april: Andakt i St. Josephs kapell kl. 19.30.
Deretter samvær i foreningslokalet.

TAKK

Hjertelig takk til alle som har støttet Mariakongregasjonens tilstelning til inntekt for feriehjemmet Persbråten.

Styret.

SOMMEROPPHOLD

St. Hallvards kloster i Sylling.

Ønsker De å tilbringe ferien på Sylling sammen med familie eller venner, så henvend Dem til Syllingkomitéen snarest.

Stedet er ledig: } 1. Fra 15. mai til 23. juni,
2. » 3. juli til 20. juli, og
3. » 1. august.

Tiden 3. juli—20. juli reserveres utelukkende for familier.

Førøvrig mottas bestillinger for retetter, weekends, kurser etc.

Avgifter: Voksne kr. 3.— pr. overnatting.

Barn under 12 år, kr. 1.—pr. overnatting.
Fellesarrangement etter avtale.

Henvendelse: Alfred Taxt, Vestbysvingen 8, Grorud,
tlf. 38 91 42.

Syllingkomitéen.

VATIKANET

Intet «Vatikanpass» til Eichmann.

I en artikkel som vi gjør nærmere rede for annetsteds i dette nr., fastslår den tyske jesuittpateren Robert Leiber kategorisk at Vatikanet *aldri* utsteder pass for utvandrere, og at påstanden om at jødeforfølgeren Adolf Eichmann, som nå venter dom i Israel for sine forbrytelser i SS, kom seg til Argentina «på pass fra Vatikanet» (angivelig utstedt i uvitenhet om Eichmanns identitet) savner ethvert grunnlag.

Film om «Moder Cabrini».

Francesca Xaveria Cabrini (1850—1917) var en ordenssøster som i selvutsløttende nestekjærlighet ofret seg for de fattigste av immigrantene i USA — hun ble i 1946, som den første nord-amerikaner, erklært for helgen, av Pius XII. Nå meldes det fra Rom, at mesterregissøren Federico Fellini («La Strada» — «La dolce vita») akter å lage en film over hennes liv, med sin hustru Giulietta Massina i hovedrollen. Filmen skal innspilles i USA.

Vatikanet og folkene.

Ifølge en nylig offentliggjort fortegning er der idag 33 nasjoner som har en ambassadør ved Den hellige Stol, 9 holder en minister, og 4 andre er representert på annen måte. Argentina, Østerrike, Belgia, Brasil, Chile, China, Columbia, Costa-Rica, Cuba, El Salva-

dor, Ecuador, Filippinene, Frankrike, Tyskland, Japan, Guatemala, Haiti, Honduras, Iran, Irland, Italia, Libanon, Luxemburg, Holland, Paraguay, Peru, Portugal, Forente Arabiske Republikk, Dominikanske Republikk, Spania, Tyrkia, Uruguay, Venezuela, Panama og Bolivia holder ambassadører hos Paven.

Følgende har ministre ved Vatikanet: Etiopia, Storbritannia, India, Liberia, Monaco, Malteserordenen, Pakistan, Nicaragua, San Marino, Indonesia og Finland.

Kardinal Mimmi død.

En av Vatikanets eldste embedsmenn, Marcello kardinal Mimmi, er død som følge av en maveoperasjon, 80 år gammel. Operasjonen forløp tilfredsstillende, men komplikasjoner støtte til, og en uremi viste seg dødbringende. Bare en time før døden inntrådte hadde kardinalen, ved full bevissthet, mottatt pave Johannes ved sin sykeseng. Kardinal Mimmi var siden 1957 sekretær for konsistorialkongregasjonen, hvis oppgave det er å samordne bispedømmeforvaltningen i de land der hierarkiet er opprettet.

Ny direktør for Vatikanmuseet.

Pave Johannes har nylig utnevnt grev Paolo dalla Torre di Sanguinetto, sønnen til den tidligere og mangeårige redaktør av Vatikanets avis «Osservatore Romano», til ny direktør for de pave-lige muséer, gallerier og monumenter.

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral

Spørsmål besvares av lærerne.

Kurspris kr. 10.—.

Katolsk Informasjon

Postboks 3664 - Oslo

Over til Kombinert!
Forsikringen som gir den beste beskyttelse når skader inntreffer.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

HALDEN

<p>SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tif. 2746</p>	<p>E. Sem A/s Bøker — Papir — Trykksaker</p>	<p>F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844 - 2535</p>
<p>ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Tif. 1630</p>	<p>Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør og radioforhandler Tif. 1981 og 1733 — Storgt. 1</p>	<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264</p>

FREDRIKSTAD

 <p>TLF. 1662 - 2062</p>	<p>HELENE ANDRESEN KJØTT- OG PØLSEVARER Glemmegt. 3, 4, 5. Tif. 2131 og 2031</p>	<p>FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller Mek. verksted — Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveising — Stanseartikler</p>
	<p>C. HANSSENS Trykkeri og Bokbinderi Tif. 3056 FREDRIKSTAD</p>	
<p>ALF SVENDSEN Alt i kolonial Tif. 2167 Farmannsgt. 1-3</p>		

CHINA

Katolske skoler.

Det omfattende katolske skolevesenet i den britiske kronkolonien Hong Kong, der mange flyktninger fra det kinesiske fastlandet samles opp, står foran en betydelig utvidelse. I dette år blir syv hypermoderne folkeskoler åpnet, med plass for 10 000 elever. Fra før av er der 157 store og små katolske skoler i Hong Kong, med et samlet elevtall på 90 000 elever. Flertallet av disse er ikke-katolikker.

PORTUGAL

Fatima — et sentrum.

Fatimas betydning som internasjonal valfartssted er stadig voksende. Ifjor regnet en med én og en halv million pilegrimmer — hele 46 land var representert.

FRANKRIKE

Ny soldat-valfart til Lourdes.

Fra 31. mai til 6. juni finner der i år igjen sted en internasjonal soldat-valfart til Lourdes, der en regner med at 50 000

soldater fra en rekke lands arméer kommer til å delta. Valfarten vil stå under ledelse av overhyrden for den franske feltpresttjeneste, kardinal Maurice Feltrin.

SPANIA

Kamp mot analfabetismen.

Biskopen av Malaga, dr. Angel Herrera har med hjelp fra offervillige katolikker i sitt bispedømme skapt et helt system av landsens folkeskoler i provinsen Malaga, og har derved klart å redusere tallet på analfabeter (150 000 av en befolkning på 278 000) til det halve. Staten støtter tiltaket med et tilskudd på 10 millioner pesetas pr. år, melder det tyske katolske nyhetsbyrået KNA.

USA

Storstil amerikansk hjelp.

Over halvparten av all privat hjelpevirksomhet for utlandet hos amerikanerne stammer fra de katolske hjelpeorganisasjoner. Ifølge en statistikk som er offentliggjort i Chicago ga de 40 millioner amerikanske katolikker, bare under

de seks første måneder av 1960, hele 60 millioner dollars (over 430 millioner kroner) til hjelp for nødlidende mennesker i 54 land.

VEST-TYSKLAND

Tyskernes fasteoffer.

Tyske katolikkers Familieforbund har også i år, i samsvar med biskopenes opprop om «fasteoffer», fordelt «hungerbøsser» i de katolske hjem. Det er meningen at der daglig, i tre millioner slike bøsser, skal legges et offer til aksjonen «mot sult og sykdom verden over».

TRONDHEIM

A/S BYGG

ENTREPRENØRFORRETNING

AKTIESELSKAPET PROTON

Elektriske installasjoner

VÆR SIKKER

på førsteklasses varer til kjøkkenet.

De fleste kjøkkensjefer vet de er trygge med
ROHDE Geléer, Puddinger, Sauser
(også spesialtyper, ferdigsøtet, for diabetikere)
ROHDE Syltetøyer, Marmelader, Safter

ROHDE Boks 176, Trondheim.

Karl Wilh. Wickstrøm

UTSTYR FOR LEGER OG SYKEHUS

Postbox 144 - Trondheim - Norway
Jomfrugt. 6, tlf. 22784 - 26741

NYE OG BRUKTE
MØBLER

BAUCKS
AUKTIONSFORRETNING
TRONDHEIM

L. GALLIGANI

Pryd- og Brukskunst

A.s Trondhjems Margarinfabrikk

Stjerdalsveien 8 - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

Chr Brinchmann & Co

Et ord er nok ...
KVALITET
Johan A. Helgesen

KVÆRNØ

SKOMAGASIN A/S

Røvik
brille-optikk

Ths. Angells gate

John R. Strøm
Papir - Kortevarer og såpe
en gros
Telefon 22 786

Johan P. Rønning
MALERMESTER
Kontor:
Skolegt. 2 A - Tlf. 26474
Verksted:
Kjøbmannsgt. 85 - Tlf. 29786

Berg & Wigum

ELEKTRISK INSTALLASJONSFORRETNING

Telefon 21483 - Trondheim

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Joh. Weydahl A/S

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE
og
HERMETIKK
en gros

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke
Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke
Lunden Kloster
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem
St. Katarinahjemmet
St. Franciskus Kirke
St. Franciskus Hosp.
St. Pauls Kirke
Vår Frue Kirke
Marias Minde
St. Franciskusøstre-
nes Moderhus
Øyenklinikken
St. Josephs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
St. Elisabeth Inst.
St. Mikael's Kirke
St. Mikael's Prestegård }
St. Theresia kirke }
St. Franciskus Hosp. }
St. Magnus Kirke }
St. Magnus presteg. }
St. Elisabeth Hosp. }
Vår Frue Kirke }
Bispegården }
St. Olavs Kirke, }
Bispegården }
St. Olavs kirke }
St. Olavs Prestegård }
Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

Oslo
Arendal
Bergen
Hammer-
fest
Hønefoss
Lillestrøm
Tromsø
Trondheim
Tønsberg

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

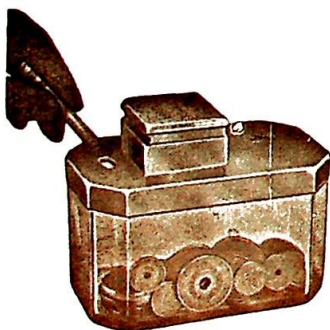
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ARTIFISIELL HAN

Majorstua - Oslo

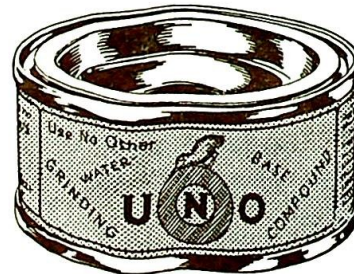
**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**